

Vd
3119

h. 59. 17.

Vl
3119

h. s.

A. 59, 17.

1728

PROLVSIO

DE

TEMPLO PACIS

A

VEASPASIANO EXSTRVCTO

QVA

AD AVDIENDAS VII. ORATIONES

MEMORIAE

PACIS RESTAVRATAE

CONSECRATAS

IN

CVRIA SENATORIA NOVAE VRBIS
AD DRESDAM

DIE XV. APRIL. MDCCLXIII.

HOR. II. HABENDAS

PATRONOS ET FAVTORES

HVMANISSIME INVITAT

M. CHRISTIANVS FRIDERICVS QVELLIVS
RECTOR.

FRIDERICOSTADII

EX TYPOGRAPHEO HAGENMULLERI.

PROLVSIO
DE
TEMPLO PACIS
MEMORIAE
AD AUDIENDAS VII ORATIONES
PACIS RESTAVRATAE

AD DRESDAM
DIE XV APRIL MDCCCLXIII
HOR. II. HABENDAS
PATRONOS ET FAVTORES
M. CHRISTIANVS FRIDERICVS QVILLIVS
R. E. C. T. O. R.

FRIDERICOSTADII
EX TYPOGRAPHICO HAGENWILLERII

Bene sapienterque monuit Cicero, rerum divinarum humanarumque perscrutator diligentissimus, Graecos pariter ac Romanos in Deorum numerum retulisse, splendidissimaque templa aedificasse rebus generi humano utilibus & proficuis. Quidquid enim, inquit, ¹⁾ magnam utilitatem afferret generi humano, id non sine divina bonitate erga homines fieri arbitrabantur. Itaque tum illud, quod erat a Deo natum, nomine ipsius DEI nuncupabant: tum autem res ipsa, in qua vis inest major aliqua, sic appellatur, ut ea ipsa vis nominetur Deus, ut Fides, ut Mens. — Vides Virtutis templum, vides Honoris. — Quid Opis? quid Salutis? quid Concordiae? Libertatis? Victoriae? quarum omnium rerum quia vis erat tanta, ut sine DEO regi non posset, ipsa res Deorum nomen obtinuit. — Utilitatum igitur magnitudine constituti sunt ii Dii, qui utilitates quasque gignebant. Si quod autem bonum est, quod & praestantia & utilitate sua magnopere sese commendet, & dulcedine & suavitate omnibus sui desiderium excitet, sane Pax est, bonum quod omne genus felicitatis in se continet, & cuius commoda & fructus tanti sunt, ut nemo tam illustri, tamque humili statu sit positus, quin eos percipiat. Quare non est, quod miremur, Pacem a Graecis Romanisque pie esse cultam, in ejusque honorem tam aras quam templa splendidissima esse exstructa. Quamquam autem apud Graecos & Latinos scriptores, permulta loca occurrunt, quae plerumque ad hanc rem confirmandam afferuntur, quae tamen non de Pace Dea agunt, sed in quibus vox Pacis ad indulgentiam & placationem Deorum refertur, ideoque Deum pro DEORUM positum est: Sic Livius ²⁾ Pacis Deum

A ij

ex-

¹⁾ de Nat. Deor. Lib. II. cap. 23.

²⁾ Lib. VII. c. 2.

exposcendae causa lectisternium fuit decretum. Sic Plautus;¹⁾ Sunt hic omnia, quae ad Pacem Deum oportet adesse, h. e. ad Deos placandos: Neque tamen minus permulta, occurrunt loca, quae rem nostram, tam claram tamque perspicuam reddunt, ut nemo facile in dubitationem vocare possit, Pacem religiose esse cultam. E graecis juvat provocasse ad Aristophanis Comoediam, quae inscribitur, Ἐιρήνη,²⁾ in qua non solum maximae Pacis laudes occurrunt, sed etiam plus una vice, DEAE nomine insignitur.

Ὡ Σημοτάτη βασιλεία Θεά

Πόντι Ἐιρήνη

δέσπονα χορῶν, δέσπονα γάμων

δέξαι θυσιῶν τῶν ἡμετέραν.

E Latinis commemorasse sufficiat tam Corn. Nepotem,³⁾ qui Atticos, victoria a Timotheo parta, tanta laetitia affectos esse scribit, ut tum primum arae Paci publice sint factae, eique DEAE pulvinar fit institutum: quam Suetonium,⁴⁾ qui narrat, Vespasianum Imperatorem, Paci templum magnificentissimum extruxisse.

Quum singulari DEI beneficio haud ita pridem, dulcissimam pacem recuperavimus, pacem jam diu desideratam, omnibusque pie colendam, rem, muneri meo scholastico consentaneam, discipulisque meis non inutilem, atque Patronis ac Fautoribus Scholae meae Gravissimis, non plane ingrati suscipere arbitratus sum, si prolusione, de Templo Pacis a Vespasiano Romae exstructo, discipulis meis audientiam facere allaborem. Verfabitur autem studium meum in

co,

¹⁾ Poenul. Act. I. Sc. I.

²⁾ p. 365, ed. Kust.

³⁾ in Tim. Cap. 2. §. 2.

⁴⁾ in Vita Vesp. C. 9.

eo, ut descripta Pacis Dea a Graecis Romanisque culta, de Vespasiano exstructore Pacis templi, ita agam, ut tempus & locum definiam, quo templum fuerit situm, deinde causas afferam, quare sit exstructum, & tandem effigiem hujus templi addito incendii tempore adjungam.

Quum ex Antiquitatibus tam Graecis quam Latinis notum sit, gentiles tam Deos quam Deas coluisse, jure meritoque omnium primo quaeritur utrum Pax ad Deos an Deas sit referenda. In evolvendis autem tam Graecorum quam Latinorum monumentis, reperimus, Pacem modo ut Deum, modo ut Deam esse cultam. Ex innumeris fere locis, quibus Pacis DEI mentio fit, juvat unum alterumve attulisse. Hostiaque caesa, inquit Livius,¹⁾ Pacem Deum adorasset, & alio loco²⁾ perpetratis quae ad Pacem Deum pertinebant, & Virgilius³⁾ exorat pacem divum. Plura vide loca in Brissonio.⁴⁾ Plerumque tamen ac DEA culta est, a Jove ex Themide procreata. Qua fictione indicasse videntur, Pacem esse donum DEI, quod Justitia sit innixum. In qua dubitatio non est, quin recte eleganterque judicant. Omne enim bonum, teste Scriptura Sacra,⁵⁾ proficiscitur a DEO, nec quidquam veri boni nomen meretur, quod non sit justum & honestum. Coluerunt autem Graeci hanc Deam, imprimis sub figura mulieris, Plutum infantem manu gestantis. Testis est statua, quae auctore Pausania,⁶⁾ apud Athenienses conspiciebatur, quaque divitias, ex Pace redundantes, indicant. Apud Romanos vulgo repraesentatur, ramum olivae tenens, quae Pacis symbolum fuit, cum alis,

A iij

¹⁾ Lib. VI. c. 12.

²⁾ Lib. XXIV. c. 11.

³⁾ Aen. Lib. III. v. 370.

⁴⁾ de Form. Pop. Rom. Lib. I. n. 138: p. 73.

⁵⁾ Jac. I. v. 16.

⁶⁾ in Atticis.

caduceum, Pacis legatorum symbolum, tenens serpentemque ante pedes habens. In numis cernitur, auctore Spanhemio, ¹⁾ Cereris instar, spicis coronata, & cum prominentibus insuper e sinu spicis: interdum stans Pax mulieris habitu cernitur, quae dextra spicas, sinistra caduceum praefert. Neque minus numi expriment Pacem variis Symbolis: vel Templi Pacis in Augusto, vel Templi Jani Clusi in Tiberio, vel stantis mulieris cum Oleae ramo, seu Hasta, vel Pacis arma comburentis in Vespasiani numis. Addita sunt plerumque epitheta pulcherrima, dicitur Augusta, quia Romanis eam praestabant Augusti, Tiber. Vespas. dicitur aeterna & perpetua; hinc Virgilius ²⁾

Quin potius Pacem aeternam pactosque hymenaeos
Exercemus?

Praeterea in scriptis poetarum tanta nominum Pacis copia occurrit, ut fere immensi laboris esset, omnia commemorare. Dicitur inprimis a graecis eleganter *κουροτρόφος*, Sic Hesiod. ³⁾

Ἐιρήνη δ' ἀνὰ γῆν κροτρόφος
quod Latini interpretati sunt, alma Pax. Sic Tibullus: ⁴⁾

At nobis pax alma veni, spicamque teneto:
Perfluat & pomis candidus ante sinus.

Vi compositionis autem denotat juvenum nutritorem, descendit enim a *κῆραι* juvencula & *τρέφω* alo, nutritio. Dicitur ab Aristophane ⁵⁾ *λυσιμάχη*, quod per bellilivam interpretantur quia a *λύω* solvo & *μάχη* bellum descendit.

Huic

¹⁾ De usu & praest. numis. Tom. II.   ²⁾ Aen. IV. v. 99.

³⁾ In *ίγν.* v. 226.   ⁴⁾ Lib. I. eleg. 10.   ⁵⁾ in *Ἐιρήνη.*

Huic autem DEAE tam Graeci quam Latini non solum cultum divinum praestiterunt, eique spicas & poma & huiusmodi alia obtulerunt, verum etiam aras templaque splendidissima exstruxerunt. Quod ad Graecos attinet, supra jam loco, ex Cornelio Nepote petito, probavi, eos ob victoriam, virtute Timothei partam, seu ut Plutarchus ¹⁾ vult, post pugnam ad Eurymedonta, βαμὸν Ἐιρήνης ἰδρύσασθαι, Paci aras exstruxisse. Romanos Pacis aras habuisse, auctor est Ovidius, ²⁾

Ipsum nos carmen deduxit Pacis ad aram

Haec erit a mensis fine secunda dies.

Sunt nonnulli, interpretum, inter quos eminent Marfus ad Ovid. & Josephus Scaliger, ³⁾ qui per Pacis aram, intelligant templum, eamque aram quam Ovidius hic commemorat, a Vespasiano in Pacis templum, commutatam esse contendunt. Sed errare videntur isti viri doctissimi, si antiquariis fides habenda est, quod Pacis ara in XIV. templum Pacis autem in IV. fuerit regione urbis. Fortasse huic errori ansam dedit locus quidam Clementis Alexandrini, ⁴⁾ cuius verba haec sunt: ὁ μὲν βασιλεὺς Ῥωμαίων Νουμᾶς πρῶτος ἀνθρώπων ἀπάντων πίσεως καὶ Ἐιρήνης ἱερὸν ἰδρύσατο. Quamquam autem ex Historia Romana edocti scimus, Numam in primis Rom. sacra curasse: ⁵⁾ tamen, quoniam apud reliquos scriptores omnes, quantum nobis quidem constat, altum huius templi silentium est, & Tertullianus, ⁶⁾ rerum Roman. peritissimus contendit, res divinas apud Rom. temporibus Numae nondum simulacris aut templis constituisse, putamus potius Clementem Alex. memoria esse lapsum. Nam Dionysius Halic.

¹⁾ In Cimone ed. Franc. p. 487.

²⁾ Fast. Lib. I. v.

³⁾ in notis ad Manil.

⁴⁾ Strom. Lib. V. p. 234, ed. Sylb.

⁵⁾ Florus Lib. I. cap. 2.

⁶⁾ in Apolog.

lic. ¹⁾ gravissimus auctor, commemorat quidem Numam Fidei sacra constituisse, sed de Pace nihil legimus *πρῶτος ἀνδρώπων, inquit, ἱερὸν ἰδρύσατο πίσεως δημοσίας, καὶ θυσίας αὐτῇ κατεθήσατο καθάπερ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς.* Ex quo patet, Ovidii temporibus Romae nullum fuisse Pacis templum, sed Vespasianum primum Pacis templum, a Claudio coeptum, quam magnificentissimum exstruxisse. In quo omnes omnino scriptores hujus aevi consentiunt, nūmiq̄ue in memoriam hujus rei excussi probant. Suetonii testimonium supra jam adduxi, cum quo amice conspirant ea quae in Plinii Historia relata legimus, quaeque infra commemorabo. Neque minus eandem rem tradidit Josephus, ²⁾ auctor coaevus, fide dignus, quique multum gratia valuit apud Vespasianum & Titum. Quem locum, quia in hac re est classicus, totum huc ponam, sed ob rationes typographicas, tantum latine versum. Post triumphos vero & firmam imperii Romani constitutionem, Vespasianus statuit Paci templum aedificare: fecitque cito admodum & pulcrius, meliusque omni opinione perfecit. Magnis enim opibus largiter in hanc rem usus, & priscorum etiam praeclara omnia adhibens, picturis & statuīs pulcerrimis illud adornavit. Omnia enim in hoc templum collata & disposita erant, quorum visendorum studio homines antea per totum terrarum orbem vagabantur, quo modo aliud apud alios se haberet, videre cupientes. Posuit autem & hic e Judaeorum templo vasa & instrumenta aurea, de istis glorians & se efferrens. Hactenus Josephus.

Tempus, quo Vespasianus Pacis templum exstruxit, accurate determinavit Ziphilinus: ³⁾ *Ἐπὶ τῆ Οὐεσπασσιανῆ ἔκτον καὶ ἐπὶ τῆ Τί-*

78

¹⁾ Ant. Rom. Lib. I. c. 100. ed. Sylb. p. 134.

²⁾ De bello Jud. Lib. VII. c. 5. p. 415. ed. Hav.

³⁾ LXVI.

τα τέταστον δεχόντων τὸ τῆς Ἐιρήνης τέμενος καθεσθῆθαι. Annus autem, quo Vespasianus VI. & Titus IV. fuit consul, incidit in A. C. LXXV. seu in Olymp. CCXIII. annum 3, quo ob quinquennalia, uno anno dilata, consulatum sumsit Vespasianus una cum Tito. Vtrumque ferebat consuetudo Rom. ut nimirum Imperatores consulatum una cum filiis gererent ipsi annis, quibus ejusmodi solemnities celebrarent, in iisque omnes res alicujus momenti decernerent, quae vel ad res civiles, vel sacras spectarent. Sic Domitianus, A. C. LXXXV. ob quinquennalia ipse Consul fuit, eoque anno uti ex Eusebii Chronico constat, templum sine lignorum admixtione exstruxit. Sic Vopiscus refert,¹⁾ Aurelianum post quinquennalia edita, Solis templum fundasse. Quare dubitandum non est, Vespasianum eo anno Consulem fuisse, quo quinquennalia edidit, in iisque Pacis templum consecisse. Neque minus hoc patet, ex Josephi testimonio, jam supra laudato, quo perhibet, hoc templum exstructum esse post triumphos, & firmam Imperii constitutionem. Jam scimus Vespasianum una cum Tito triumphum egisse A. C. LXXI. mense Aprili ob Judaeam nimirum captam, & vel sub initium Imperii vel in quinquennialibus, Imperatores leges imperiique formam indicasse. Quare exinde probabile fit, eo quoque anno Pacis templum esse exstructum.

Exstruxit autem istud templum, auctore Suetonio, foro proximum. Quum autem Romae multa fuerint fora: Senecae enim aetate tria erant,²⁾ Romanum, Julium, & Augustum, & postea plura accesserunt, Transitorium, Vlpium &c.³⁾ jure meritoque quaeritur, cui

¹⁾ Cap. 35. in vita Aurel.

²⁾ de Ira. c. 9.

³⁾ Lipsii Admir. Lib. III. c. 7.

cui foro fuerit proximum. Plerique in ea sunt sententia, forum Transitorium intelligendum esse. Cujus rei confirmandae causa provocant ad Martialem: ¹⁾

Limina post Pacis, Palladiumque forum.

Quorum verborum sensus est: ne ignores ubi sim venalis, domicilium mihi est, ad Pacis templum & Palladium, seu Transitorium forum, in quarta urbis regione. Juvat hic juvenum causa adnotasse, Romam olim in IV. regiones, seu partes majores, quarum nomina erant, Esquilina, Collina, Palatina, & Suburrana, sub Augusto vero in XIV. regiones esse divisam. ²⁾

In causis autem investigandis, quibus Vespasianus motus Pacis templum exstruxit, duo inprimis spectasse videtur, quorum alterum, auctore Baronio fuit, ut, pro Pacis auctore, a Prophetis descripto, haberetur, alterum, ut virtutis & felicitatis suae, stabilitique in domo sua Imperii monumentum exstaret in aeternum. Ad prius quod attinet, Baronius ³⁾ in ea est haeresi, ut putet, Vespasianum, vaticinia de Christo Pacis principe agentia, Judaeorum, inprimis Josephi adulatione in se transtulisse. Vespasianum Pacis studiosissimum fuisse, satis superque ex historia ejus vitae constat. Sub eo etiam Jani templum, argumentum pacis & bona fide armorum cessantium, clausum esse, auctor est Orosius: ⁴⁾ Jure, inquit, idem honos ultioni Passionis Domini impensus est, qui etiam Nativitati fuerat attributus, ut nempe Janus clauderetur. In quo tamen Orosius cum multis aliis in errore

¹⁾ Lib. I. epig. 3. v. 8.

²⁾ Suet. in Aug. c. 30. Dio Lib. LV.

³⁾ Annal. Tom. I.

⁴⁾ Lib. VII, c. 6.

versatur, quod nascente Christo totum terrarum orbem pacatum, Janique templum clausum fuisse contendat. ¹⁾ Quamquam autem Vespasianus Paci deditissimus fuit, tamen exinde non sequitur, quod vaticinia de Christo Pacis auctore agentia in se impleta esse crediderit. Videtur potius Pacis templum exstruxisse, ut monumentum virtutis & felicitatis suae, stabilitique in domo sua imperii esset. Patet hoc, tam ex loco Josephi, supra laudato, quo dicit, post firmam imperii Romani constitutionem, h. e. postquam totus terrarum orbis erat placatus, Judaei rebelles victi, Jani templum clausum, Titus & Domitianus in societatem Imperii assumti, firmacque leges in quin-quennialibus latae erant; Pacis templum a Claudio coeptum, dedicatum est: quam ex inscriptione, quae in aedibus Farnesianis visitur:

PACI AETERNAE
DOMVS
IMP. VESPASIANI
CAESARIS AVG.
LIBERORVMQUE EIVS
SACRVM. ¹⁾

In qua re Vespasianus Romanorum morem secutus est, quo accepta aliqua insigni victoria, ex manubiis & praeda, aut templa, aut curias aut basilicas exstruxerunt, inprimis Diis, quos ex urbibus hostium evocaverunt, quique Romae nondum exstructa habebant templa. Sed satis de his; nunc nobis properandum est ad hujus Templi effigiem & incendium.

B ij

Effi-

¹⁾ vid. Massoni templum Jani Christo nascente referatum. Rotterod. 1706. 8.

²⁾ vid. Dorschei Com. in. Epist. Jud. p. 32. Celebr. à Seelen Misc. Part. I. diss. XV. de Dea Pacis p. 315.

Effigiem Pacis Templi, teste Spanhemio, ¹⁾ exhibent praeclari Vespasiani & Titi numi: aedem nimirum hexastylon plurimis statuis in zophoro ac tribus intra ipsam aedem: aliis duabus ad ejus latera, & duabus aquilis supra epistylum, ornatam cum litteris infra S. P. Q. R. Historici uno ore & consentiente voce praedicant hocce templum fuisse splendidissimum. Testis omni fide dignus est Josephus, qui sine dubio oculis contemplatus est illud templum cum Romae esset. Contendit Vespasianum in eo exstruendo divitiarum largitate usum esse, illudque perfectis picturae ac figmentorum operibus exornasse. Recenset nonnulla ejusmodi perfecta opera, quae in Pacis templo fuerunt Plinius, ²⁾ auctor coaevus. Pinxit Timanthes, inquit, & Heroa absolutissimi operis, artem ipsam complexus pingendi viros, quod opus nunc Romae in templo Pacis est. Et in loco, ³⁾ quo opera ex aere a praestantissimis artificibus facta, recensuit: ex omnibus, inquit, quae retuli clarissima quaeque in urbe jam sunt dicata a Vespasiano Principe in templo Pacis. Neque minus, eodem teste, ⁴⁾ fuit in eo templo effigies Veneris marmorea; cujus artificis nomen vetustate fuit oblitteratum. Praeterea huic templo inseruit omnia pretiosa, quae tam in templo Hierosolymitano fuerant, quam quae, teste Josepho, reliquis Judaeis propria ante Judaeam captam fuerant. Recenset praecipua, quae Romam translata, in triumpho visa, & Pacis templo reposita sunt Josephus. ⁵⁾ Ex quibus efficitur Plinium, jure me-

rito-

¹⁾ De usu & praest. numif. Tom. II. p. 648. ubi effigies delineata cernitur.

²⁾ In. Hist. Nat. Lib. XXXV. c. 10.

³⁾ Lib. XXXIV. c. 8.

⁴⁾ Lib. XXXVI. c. 5.

⁵⁾ De bello Jud, Lib. VII, c. 5. ed. Hav. p. 414. ff. Relandus de spoliis templi Hier.

ritoque hoc templum inter miracula mundi retulisse. Verum, inquit, ¹⁾ & ad urbis nostrae miracula transire conveniat — & sic quoque terrarum orbem victum ostendere: nonne inter magnifica, templum Pacis Vespasiani Augusti Imp. pulcherrima operum, quae unquam. Cum quo consentit Herodianus, ²⁾ qui de templo Pacis scribit: Fuit opus cunctorum tota urbe maximum & pulcherrimum, idem templorum omnium opulentissimum, egregieque munitum, multoque auro & argento ornatum.

Quamquam autem hocce templum a Vespasiano tam splendidum, tamque magnificum exstructum erat eo consilio, ut aeternum esset, ut supra demonstravi, virtutis felicitatisque suae monumentum: tamen temporibus Commodi, opinione citius igne, vel coelitus delapso, vel hominum malitia admoto, dirutum ac devastatum est. Sunt nonnulli, qui illud templum imperante Commodio eadem nocte igne absumtum esse dicant, quia Optimus Servator in lucem editus est; at Celebr. Baronius ³⁾ iam eos refutavit, errorisque convicit. Destituitur enim haec opinio omni antiquorum scriptorum consensu: praeterea & mensis & dies, quo Christus natus est, a nemine adhuc accurate & certo definiri ac determinari potuit. Quare potius cum Herodiano, modo laudato, putamus hocce templum combustum esse: *ἔτε οὐβρα προὔπαρξαντος, ἔτε νεφῶν ἀθροισθέντων, σεισμὸς δὲ ὀλίγως περιγενομένη γῆς πᾶν τὸ τῆς Ἐιρήνης τέμενος κατεφλέχθη*: i. e. cum neque imbres neque nubes, tantumque exiguus terrae motus antecessisset, totum de improvise Pacis templum incendio consumtum est. Neque minus cum hoc Herodiani testimonio consentiunt tam ea, quae in Galeni li-

B iij bro,

¹⁾ Lib. XXXVI. c. 15.

²⁾ Lib. I. c. 14, p. 45. ed. Boecleri.

³⁾ Annal. Tom. I.

bro, quam scripsit Caracalla & Severo imperantibus, ¹⁾ legimus, Commodi temporibus illud templum, una cum ἀπαθήκη, h. e. cum iis rebus, quae securitatis causa ibi depositae erant, combustum esse: ὁπότε καὶ τὸ τῆς Ἐιρήνης τέμενος ἐκαύθη, quando etiam Pacis templum arsit: quam numi Commodi, inter quos, auctore Spanhemio ²⁾ nonnulli reperiuntur, in quibus illud Pacis templum visitur. Ex quo patet ejus temporibus illud templum adhuc stetit, & combustum esse. Cui sententiae tamen, uti ex Miscellaneis Celeb. à Seelen ³⁾ didici, obstare videtur locus quidam Ammiani Marcellini, ⁴⁾ quo commemorat, Constantium Romam ingressum inter alia admiranda vidisse Pacis forum. At bene monuit, eum non ipsum Pacis templum, sed forum Pacis, h. e. forum transitorium, ubi Pacis templum olim fuit exstructum, vidisse. Quare sine omni errandi formidine contendimus, illud splendidissimum aedificium Commodi temporibus factum esse νεῶν κεραινόβλητον, templum fulmine disiectum. ⁵⁾

Quemadmodum autem tam Graeci quam Latini Pacem divino profecuti sunt honore, eique tam aras, quam templa magnificentissima exstruxerunt: ita etiam Schola Nostra, bello fere omnia vastante, facta tectaue conservata, suum esse putavit, hoc singulare DEI beneficium grata mente agnoscere, DEO, O. M. Pacis auctori decen-
tissimas solvere gratias pro Pace haud ita pridem recuperata, toti qui-
dem

¹⁾ De Antid. Lib. I, p. 433.

²⁾ De usu praest. num. Tom. II. p. 648.

³⁾ Tom. I. diss. 15. p. 315.

⁴⁾ Lib. XVI. red. gest. p. 132. ed. Valef.

⁵⁾ Procopius de bello Gothico Lib. IV.

dem Saxoniae dulci & necessaria, nulli tamen, quam Scholis dulciori, eique monumentum, nulla ignis flamma diruendum erigere, h. e. Pacem non quidem, uti superstitioni addicti, ut Deam, colere, sed ut bonum DEI praestantissimum omni tempore omnique loco pie agnoscere. Quod gaudium ob recuperatam pacem, diu anxie efflagitatum, ut publice quoque declaret, septem optimae spei juvenes, quorum quatuor Choro Musico hujus Scholae adscripti sunt, reliqui tres autem qui tertio, sexto & septimo loco dicturi sunt, Scholam nostram ab extra, uti dicunt, frequentant, sua animi cogitata, brevibus orationibus, huic tempori & rei accommodatis exprimere allaborabunt. Cui rei, quoniam beneficii istius memoria neque tempore neque die definienda est, dictus est, remotis omnibus impedimentis, dies XV. Aprilis. Dicturi autem sunt eo ordine:

- I. Carolus Gottlob Wagnerus, Hennersdorffensis, demonstrabit sermone latino, Praefens tempus pie esse colendum:
- II. Christianus Gottlob Grohmannus, Weiffigenfis, Effigiem Pacis carmine epico, exprimet:
- III. Carolus Fridericus Schubarthus, Dresd. sermone gallico, de Commodis Pacis, in Scholas redundantibus, dicet:
- IV. Joannes Christophorus Foersterus, Lohmenfis, Pacem Reipubl. Palladium esse, sermone Latino, docebit:
- V. Joannes Gottlieb Gerlachius, Erlaviensis, de Fetialibus Roman. Pacis oratoribus, sermone Latino orationem habebit:
- VI. Chri-

VI. Christianus Fridericus Glasewaldus, Dresd. Oleam
Pacis Symbolum fuisse, lingua vernacula comprobabit: Tandemque

VII. Carolus Fridericus Gottlob Stoermer, Dresd. de
Osculo Pacis, adjectis piis votis pro Pace conservanda, &
felici Regis Clem. reditu carmen recitabit latinum.

Quos juvenes modestos ac diligentes, ut Patroni & Fautores
Scholarum doctrinarumque, sua praesentia ac frequentia ornare, ea-
que eos magis magisque excitare velint, enixe rogo. Scripsi in
Schola Novae Urbis ad Dresdam a. d. XVII. Cal. April.

A. C. MDCC LXXXIII.

FD. 3119 BK

FD. C

am
an-
de
&
ores
ea-
in
oir
ail

I
II
VI
7

Handwritten:
P. 10
V. 13

ULB Halle
008 318 956

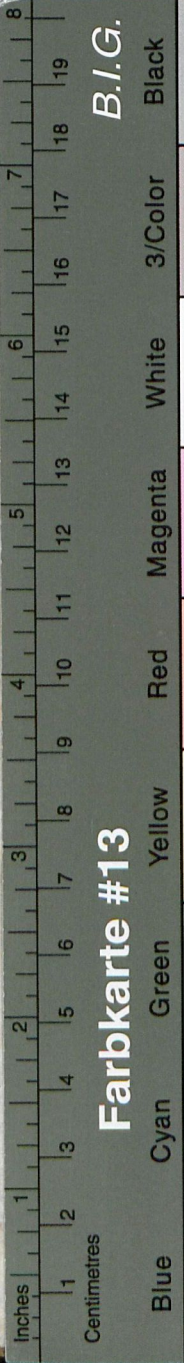
3

1728

B.I.G.

Farbkarte #13

PROLVSIO
 DE
TEMPLO PACIS
 A
 VESPASIANO EXSTRVCTO
 QVA
 D AVDIENDAS VII. ORATIONES
 MEMORIAE
 PACIS RESTAVRATAE
 CONSECRATAS
 IN
 RIA SENATORIA NOVAE VRBIS
 AD DRESDAM
 DIE XV. APRIL. MDCCLXIII.
 HOR. II. HABENDAS
 PATRONOS ET FAVTORES
 HVMANISSIME INVITAT
 CHRISTIANVS FRIDERICVS QVELLIVS
 R E C T O R .

FRIDERICOSTADII
 EX TYPOGRAPHEO HAGENMVLLERI.

